

Πεπλοφόρα σώματα, γυμνός ρατσισμός

Η μαντίλα και η μπούρκα στο στόχαστρο του αντιμουσουλμανισμού

“Το πρόβλημα με την μπούρκα δεν έχει να κάνει με τη θρησκεία. Είναι ζήτημα της ελευθερίας και αξιοπρέπειας των γυναικών. Δεν είναι σύμβολο θρησκευτικό. Είναι σύμβολο υποταγής και υποτέλειας. Λέω με κάθε επισιμότητα ότι η μπούρκα δεν είναι ευπρόσδεκτη στη Γαλλία”, Ν. Σαρκοζί, Ιούνιος 2009.

Μύθοι και ψέματα

Πρώτα- πρώτα ας ξεκαθαρίσουμε κάτι βασικό:

Οι πρόσφατες διαμάχες στη Γαλλία, αλλά και αλλού στη Ευρώπη, σχετικά με τις μουσουλμάνες γυναίκες που φορούν μαντίλα, νικάμπ ή μπούρκα, διεξάγονται μέσα στο πλαίσιο μιας φρέσκιας σχετικά ορθοδοξίας που έχει εγκατασταθεί εδώ και καιρό γερά στις ευρωπαϊκές κοινωνίες: αυτή της υποτιθέμενης “σύγκρουσης των πολιτισμών”. Η καραμέλα αυτή που λέγεται “σύγκρουση των πολιτισμών” δεν είναι τίποτε άλλο από ένα δυτικό ιδεολόγημα που εξηγεί τους σύγχρονους καπιταλιστικούς ανταγωνισμούς των κρατών ως ανταγωνισμούς μεταξύ της “κοσμικής και μοντέρνας” Δύσης από τη μια και του “παραδοσιακού, οπισθοδρομικού Ισλάμ” από την άλλη. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, το γεγονός ότι οι ελάχιστες (σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές στατιστικές) μουσουλμάνες γυναίκες στην Ευρώπη, που φορούν πέπλα, έχουν βρεθεί στο επίκεντρο της προσοχής των μίντια, των πολιτικών και των πολιτών δεν είναι τίποτε άλλο από μια ρατσιστική μεθόδευση που στόχο έχει τη δαιμονοποίηση συνολικά των μουσουλμάνων μεταναστών και των παιδιών τους, την ακόμη βαθύτερη υποτίμησή τους, την απαγόρευσή τους ως κοινωνικές υπάρξεις μέσα στις δυτικές κοινωνίες. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε που τα στόματα διάφορων ευρωπαίων μελετητών το λένε απροκάλυπτα: οι μουσουλμάνοι είναι οι εβραίοι του 21ου αιώνα.

Είναι απαραίτητο αυτό το ξεκαθάρισμα για όσα θα πούμε στη συνέχεια για το θέμα. Διότι το ζήτημα έχει αφενός βαθύ παρελθόν πίσω του, αφετέρου έχει μπολιαστεί και ανανεωθεί σήμερα με μια πληθώρα μύθων και ρατσιστικών στερεοτύπων γύρω από το Ισλάμ. Οπότε ας έχουμε επίσης κατά νου ορισμένες επιπλέον γενικές και χρήσιμες κατά τη γνώμη μας διαπιστώσεις. Πρώτο, το Ισλάμ δεν είναι ένας κόσμος ενιαίος, αλλά είναι ένας καπιταλιστικός κόσμος διαιρεμένος σε κράτη με ξεχωριστά συμφέροντα. Δεύτερο, η θέση των μουσουλμάνων γυναικών δεν είναι σε όλα τα μουσουλμανικά κράτη η ίδια, υπάρχουν κράτη στα οποία οι γυναίκες απολαμβάνουν τις ίδιες σχεδόν ελευθερίες με τις δυτικές, υπάρχουν άλλα μουσουλμανικά κράτη τα οποία δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ρημάζουν οι δυτικοί με πολέμους (βλ. Αφγανιστάν). Τρίτο, σε ό,τι αφορά το πώς ντύνονται οι γυναίκες, υπάρχουν ποικίλες ενδυμασίες τις οποίες οι δυτικοί έχουν ισοπεδώσει για λόγους ρατσιστικής προπαγανδιστικής διαδοσιμότητας σε μία: τη μαντίλα. Όμως υπάρχει το χιτζάμπ, το νικάμπ, η μπούρκα, το τσαντόρ κ.α., τα οποία είναι προϊόντα τοπικών ενδυματολογικών παραδόσεων και τα οποία σημειωτέον δεν τα επιβάλλει το κοράνι, όπως είθισται να πι-

Μουσουλμάνες υπό διωγμό

Η μαντίλα και η μπούρκα λοιπόν βρίσκονται στον αφρό της επικαιρότητας τον τελευταίο καιρό, ξεσηκώνοντας ρατσιστικές συζητήσεις που περιστρέφονται γύρω από έναν βασικό άξονα: ότι οι μουσουλμάνες γυναίκες στην Ευρώπη που φορούν πέπλα είναι αποδεδειγμένα ανίκανες για ενσωμάτωση στα κοσμικά καθεστώτα της Δύσης. Στη Γαλλία, η οποία διεκδικεί ένα είδος πρωτοπορίας στο θέμα μας, η σχετική συζήτηση έχει κάνει βήματα μπροστά: το 2004 απαγορεύτηκε με νόμο σε μαθήτριες να φορούν μαντίλα, καθώς ο σχετικός νόμος απαγορεύει στα δημόσια σχολεία οι μαθητές να φέρουν “επιδεικτικά” θρησκευτικά σύμβολα. Επιπλέον, τον περασμένο Φεβρουάριο, αρμόδια επιτροπή εισηγήθηκε στο γαλλικό κοινοβούλιο την απαγόρευση ειδικά της μπούρκας στις δημόσιες συγκοινωνίες και τις δημόσιες υπηρεσίες. Και τέλος από στελέχη του κυβερνώντος κόμματος ακούγονται φωνές για την άρνηση παραχώρησης γαλλικής υπηκοότητας σε όσες φορούν μπούρκα ή νικάμπ.

Θα επιμεινουμε στην περίπτωση της Γαλλίας, επειδή είναι σε ένα βαθμό διαφωτιστική για τη φύση του αντιμουσουλμανικού ρατσισμού που επικρατεί στην Ευρώπη. Καταρχάς, ο νόμος απαγόρευσης της μαντίλας που ψηφίστηκε το 2004 στοχοποιούσε νεαρές Γαλλίδες μουσουλμάνες, αυτές που συνηθίζουμε να λέμε “δεύτερης γενιάς”, και οι οποίες φοιτούν σε δημόσια σχολεία. Αξίζει λοιπόν να προσέξουμε ότι ο νόμος δεν ισχύει ούτε για τα ιδιωτικά σχολεία (όπου η ταξική θέση των μαθητών είναι φυσικά ανώτερη, οπότε ουδέν πρόβλημα...) ούτε και για τα πανεπιστήμια (με το οποίο σχετίζονται μεσαία και ανώτερα στρώματα). Οπότε, αν κάνει κανείς τον κόπο να αναλογιστεί την ταξική θέση αυτών των Γαλλίδων μουσουλμάνων (που όχι μόνο είναι δεύτερης αλλά και τρίτης γενιάς) τότε εύκολα θα διαπιστώσει πως πρόκειται για τις αδελφές εκείνων τους οποίους στις εξεγέρσεις του 2005 ο Σαρκοζί αποκάλυψε “αποβράσματα”. Κατοικούν δηλαδή στα παρισινά προάστια, υπόκεινται στους εξευτελισμούς της αστυνομίας, δεν βρίσκουν δουλειά, καθώς τα βιογραφικά που συμπληρώνουν απορρίπτονται λόγω της βορειοαφρικανικής καταγωγής τους, ή λόγω του τύπου κατοικίας τους. Οι μανάδες τους και οι ίδιες βρίσκουν ανοικτές πόρτες για δουλειά στην καθαριότητα, τη φροντίδα ηλικιωμένων, κοινώς στον κόσμο της ανασφάλιστης εργασίας που λέγεται “οικιακή εργασία”. Άρα λοιπόν ο νόμος απαγόρευσης της μαντίλας στα δημόσια σχολεία δεν είναι αυτό που ισχυρίζεται ότι είναι, μια δήθεν πρόσπιση της κοσμικότητας στη δημόσια εκπαίδευση. Είναι απε-

ναντίας ένας επιπλέον ταξικός φραγμός σε αυτές που η γαλλική κοινωνία προορίζει να είναι δούλες της.

Σε αντίθεση με την κυρίαρχη μυθολογία, οι νεαρές που επιλέγουν να φορούν μαντίλα στη Γαλλία (όπως και αλλού) ούτε υποχείρια των πατεράδων και των αδελφών τους είναι, ούτε το κάνουν για θρησκευτικούς λόγους. Είναι μάλιστα αρκετές οι περιπτώσεις των νεαρών που φορούν μαντίλα, σε αντίθεση με τη θέληση των γονιών τους. Ο λόγος γι' αυτή την επιλογή, σύμφωνα με μαρτυρίες των ίδιων, είναι η εκδήλωση της αντίθεσής τους στην υποτίμηση των γονιών τους και των ίδιων, στην υποτίμηση ουσιαστικά της ταξικής θέσης που υποδηλώνει η λέξη μουσουλμάνος. Σε κάθε περίπτωση οι μουσουλμάνες της Ευρώπης είναι προϊόντα της ιστορίας. Που σημαίνει ότι έχουν επωμιστεί, μέσα και από τις μνήμες των προγόνων τους, όλο το βάρος -υλικό και ιδεολογικό- της αποικιοκρατίας που έκανε τον άραβα-μουσουλμάνο συνώνυμο του βάρβαρου, βρωμιάρη, τεμπέλη και απολίτιστου και τις γυναίκες συνώνυμο του παθητικού, υποταγμένου υποκειμένου, αφοσιωμένου αυστηρά σε οικογενειακά καθήκοντα. Που σημαίνει επιπλέον ότι έχουν επωμιστεί και όλη την εθνικιστική ρητορεία και πολιτική περί “ενσωμάτωσης”. Διότι τι απαγόρευσε στην ουσία η περιβόητη “ενσωμάτωση”; τους που υποτίθεται ότι απέτυχε τα προηγούμενα χρόνια στη Γαλλία; Υπαγόρευσε την πλήρη συμμόρφωση και πειθαρχία τους στα συμφέροντα του γαλλικού έθνους-κράτους; υπαγόρευσε την επικύρωση από μεριάς τους του ιμπεριαλιστικού παρελθόντος της Γαλλίας. Η ενσωμάτωση με άλλα λόγια σήμαινε την άρνηση της πολυεθνικότητας (και άρα του πλούτου των εμπειριών) του προλεταριάτου στη Γαλλία και τη συνακόλουθη απαγόρευση των κοινωνικών και πολιτιστικών ζυμώσεων στους κόλπους του. Οπότε, η δημοκρατική κατά τα άλλα πολιτική της “ενσωμάτωσης” δεν ήταν άλλο από μια πολιτική αποκλεισμού των μουσουλμανικών κοινοτήτων από τη γαλλική κοινωνία.

Για λόγους “ασφάλειας”...

Τα τελευταία χρόνια όμως οι μουσουλμάνοι και οι μουσουλμάνες στην Ευρώπη έχουν να σηκώσουν ένα επιπλέον βάρος: το βάρος του ισλαμικού φονταμενταλισμού που υποτίθεται ότι έχει απλώσει τα πλοκάμια του και έχει διεισδύσει στις κοινότητές τους, κάνοντάς τους όλους συλλήβδην δυνάμει τρομοκράτες. Γι' αυτό και η επιτροπή που συνέταξε το νόμο απαγόρευσης της μαντίλας το 2004 εξέθεσε παράλληλα το σκεπτικό της ότι ο νόμος αποτελεί “μία ισχυρή προειδοποίηση προς τις ισλαμικές ομάδες”, “τις εξτρεμιστικές πολιτικοθρησκευτικές τάσεις που δοκιμάζουν την αντίσταση της Γαλλικής Δημοκρατίας”. Γι' αυτό και η πρόσφατες

Γαλλία: σιγά το κοσμικό σχολείο...

Την κοσμικότητα του γαλλικού σχολείου μην την παίρνετε ως δεδομένη. Τουλάχιστον, αυτό υποστηρίζουν οι δύο Γαλλίδες μουσουλμάνες παρακάτω. Ειλικρινά τώρα, το δήθεν γαλλικό κοσμικό σχολείο δεν χάνει ευκαιρία να γιορτάσει το Πάσχα. Δεν έχω πρόβλημα με αυτό, άλλωστε βρίσκω χαριτωμένο που έρχεται η κόρη μου σπíti με πασχαλινά αβγά. Υπάρχουν λοιπόν σχολικές τάξεις με πάνω από 80% Μαγκρεμπίνων από τα προάστια που γιορτάζουν το Πάσχα, τα Χριστούγεννα. Βλέπετε; Αυτό τώρα δεν θεωρείται ζήτημα για ένα κοσμικό σχολείο. Εντάξει, δεν είναι δίκαιο.

(Nour, 34 χρονών, καταγωγή από Αλγερία)

Θα επαναλάβω κι εγώ αυτό που λένε πολλοί Άραβες: υπάρχουν δημόσια σχολεία στη Γαλλία, ή και πανεπιστήμια, στα οποία δεν γίνονται εξετάσεις τα Σάββατα επειδή είναι εβραϊκή αργία. Τις Παρασκευές, στα σχολικά εστιατόρια και τις καφετέριες δεν σερβίρεται κρέας από σεβασμό στη νηστεία των καθολικών. Όλα αυτά γίνονται ανεπίσημα, κατόπιν συνεννόησης με τους δασκάλους και τους καθηγητές. Βέβαια, κανείς δεν διαμαρτύρεται γι' αυτά. Οπότε βρίσκω εντελώς άθλιο να κρυβόμαστε πίσω από το επικείμενο του "κοσμικού" σχολείου που μπάζει από παντού... Προφανώς υπάρχουν διαφορετικοί κανόνες για διαφορετικές ομάδες ανθρώπων.

(Μπέσμα, 34 χρονών, καταγωγή από Τυνησία)

(Τα αποσπάσματα είναι από το The other side of the veil: North African Women in France Respond to the Headscarf Affair, της Caitlin Killian, περιοδικό Gender and Society, τ. 17, 8ος/2003)

εισηγήσεις περί απαγόρευσης της μπούρκας στις συγκοινωνίες και τις δημόσιες υπηρεσίες βασιζονται στην παραδοχή ότι πρόκειται για χώρους "όπου πρέπει να εξακριβώνεται για λόγους ασφάλειας η ταυτότητα ενός προσώπου". Και λοιπόν αυτά είναι τα επικείμενα που υποστηρίζουν αυτούς τους νόμους: πίσω από την εμπροσθοφυλακή των μουσουλμάνων γυναικών που καλύπτουν το σώμα τους βρίσκεται το νεφέλωμα του ισλαμικού φανατισμού που δοκιμάζει τις αντοχές του δυτικού οικοδομήματος.

Έχει όνομα αυτή η πολιτική: λέγεται πολιτική του φόβου και του απαρτχάιντ. Και είναι αυτή η πολιτική που συναντάμε και σε άλλα κράτη της Ευρώπης, με την ίδια πάνω-κάτω ένταση: στην Ελβετία, τη Δανία, την Ολλανδία, την Αγγλία, την Ιταλία. Το μότο που ακόμη βέβαια δεν έχει γίνει νόμος, αλλά είναι κοινωνικά νομιμοποιημένο είναι παντού το ίδιο: "η μπούρκα δεν είναι ευπρόσδεκτη. Δεν είναι στοιχείο των κοινωνιών μας". Συνεπώς ούτε οι μουσουλμάνες και οι μουσουλμάνοι.

Για παραπάνω από έναν αιώνα, η μαντίλα θεωρούνταν στοιχείο θυματοποίησης των μουσουλμάνων γυναικών και σύμβολο του πατριαρχικού Ισλάμ. Στον 21ο αιώνα έγινε και σύμβολο επίμονης άρνησης της δυτικής κουλτούρας, σύμβολο απειλής στις δυτικές κοινωνίες. Σήμερα, η μαντίλα όπως και κάθε συζήτηση περί της θέσης και της καταπίεσης των μουσουλμάνων γυναικών έχει μετατραπεί σε ένα ακόμη πιο αιχμηρό εργαλείο διαίρεσης που συνδέει τους μύθους περί οπισθοδρομικότητας των μουσουλμάνων με αυτούς του εξτρεμισμού. Ένα εργαλείο πόλωσης που τα ευρωπαϊκά κράτη επιστρατεύουν για να μπετονάρουν την εθνική τους ενότητα απέναντι στα εκατομμύρια των μουσουλμάνων εργατών και εργατριών στις δυτικές μητροπόλεις. Απέναντι σε όσους δεν "αφομοιώνονται" στα συμφέροντα των αφεντικών.

Έχει σημασία να το πούμε άλλη μια φορά, με άλλα λόγια: κάθε συζήτηση περί "ελευθερίας" και "της θέσης" των μουσουλμάνων γυναικών που γίνεται στη Δύση είναι αν μη τι άλλο κρατικά επιδοτούμενη. Να θυμίσουμε ότι ο πόλεμος στο Αφγανιστάν όταν ξεκίνησε, επενδύθηκε με επιχειρήματα "ενάντια στους ισλαμιστές τρομοκράτες και υπέρ της απελευθέρωσης των αφγανών γυναικών που καταπιέζουν οι Ταλιμπάν".

Η πολιτισμένη κατά τα άλλα Δύση, έχει ανοικτούς λογαριασμούς με τις "δικές της" γυναίκες: αυτές που κάποτε η Ιερά Εξέταση έστελνε κατά χιλιάδες στην πυρά ως μάγισσες. Αυτές που σήμερα αγοράζει και πουλάει ως φτηνό σεξουαλικό κρέας. Αυτές που προβάλλει ημίγυμνες σε οθόνες. Κι ας μη μιλήσουμε για το χριστιανικό φονταμενταλισμό...

Για να δικαιολογήσουν την απαγόρευση της μαντίλας στη Γαλλία, οι υπέρμαχοι κατέφυγαν σε μια δημοφιλή και διαδεδομένη θεωρία: αυτή της "παγκόσμιας ισλαμικής συνωμοσίας", της "σύγκρουσης των πολιτισμών". Σύμφωνα με αυτήν, οι κοπέλες φοράνε τη μαντίλα, καθ' υπόδειξη των μουσουλμάνων φονταμενταλιστών, με σκοπό να δοκιμάσουν τις δημοκρατικές αντοχές της Γαλλίας.

Γι' αυτό οι δημοκράτες Γάλλοι αποφάσισαν να στείλουν τις κοπέλες σπíti τους, απαγορεύοντάς τους το σχολείο. Πολύ δημοκρατικό εδώ που τα λέμε.

Βρετανία: η μαντίλα και η υπεράσπιση της "Βρετανικότητας"

Στις 5 Οκτωβρίου 2006, ο Τζακ Στρο, βουλευτής των Εργατικών και πρώην υπουργός εξωτερικών, μέσα από τη στήλη του στην εφημερίδα Lancashire Telegraph, κάλεσε τις μουσουλμάνες γυναίκες της Βρετανίας να βγάλουν το νικάμπ, διότι αποτελεί εμπόδιο στην επικοινωνία και τις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων. Ο ίδιος δήλωσε αμήχανος όταν έρχεται σε επαφή με τέτοιες γυναίκες στην εκλογική του περιφέρεια. Λίγους μήνες νωρίτερα, ο Γκόρντον Μπράουν -νυν πρωθυπουργός της Βρετανίας- σε λόγο του σε συνέδριο το Γενάρη του 2006 έδωσε μια πιθανή εξήγηση στην αμηχανία του Στρο, υποσχόμενος ότι θα κάνει την επανεπιβεβαίωση της "Βρετανικότητας" ένα από τα σημαντικότερα σχέδια του για το μέλλον. Για την ακρίβεια δήλωσε: "Οι μέρες που η Βρετανία απολογούνταν για το παρελθόν και την ιστορία της τελείωσαν. Θεωρώ ότι πρέπει να πάμε μπροστά. Ήρθε ο καιρός που πρέπει να δοξάζουμε το παρελθόν μας αντί να απολογούμαστε γι' αυτό, ήρθε ο καιρός να μιλήσουμε για βρετανικές αξίες". Στο ίδιο μήκος κύματος, με την ίδια "αμηχανία" αναμετρείται και ο Τόνι Μπλαιρ διακηρύττοντας το 2004 "ανελέητο πόλεμο ενάντια σε αυτούς που θα επιχειρήσουν να εκμεταλλευτούν τις φυλετικές και θρησκευτικές διαιρέσεις για να σπείρουν την καταστροφή στον κόσμο" προσθέτοντας ότι "η καλύτερη άμυνα για την ασφάλειά μας βρίσκεται στη διάδοση των βρετανικών αξιών".

Ναι, παρακάτω, ένα δείγμα του ανελέητου αυτού πολέμου. Η εφημερίδα Sun (τύπου Εσπρέσσο) γράφει μετά από διαδήλωση βρετανών μουσουλμάνων στο Λονδίνο ενάντια στη δημοσίευση των σατιρικών σκίτσων του Μωάμεθ:

Εκατοντάδες καθάρματα βγήκαν στους δρόμους αντί να είναι στη φυλακή. Οι συμμορίες είναι εκτός ελέγχου. Οι Υπουργοί περικόπτουν τις δαπάνες για τις φυλακές διότι, λένε αμήχανα, είναι οι υψηλότερες στην Ευρώπη. Ναι, αλλά αυτό συμβαίνει επειδή σε όλη την Ευρώπη έχουμε τα υψηλότερα ποσοστά εγκληματικότητας. Κι αυτό δεν είναι για αμηχανίες, είναι εξαιρετιστικό. ΜΠΟΡΕΙΤΕ να φανταστείτε γυναίκες να κυκλοφορούν στους δρόμους της Βρετανίας φορώντας μπούρκες, όπως εκεί στους Ταλιμπάν; Να έχουμε λιθβολισμούς άπιστων γυναικών; Ακρωτηριασμούς ως τιμωρία στην κλοπή; Φυσικά και όχι. Θα ήταν βάρβαρα και αδιανόητα αυτά. Ωστόσο, μια νέα δημοσκόπηση δείχνει ότι ένας στους 4 Βρετανούς μουσουλμάνους θέλουν το νόμο της Σαρία στις κοινότητές τους. Οι μουσουλμάνοι στην Ευρώπη συνολικότερα τείνουν προς την επιβολή των αυστηρών θρησκευτικών τους νόμων. Στη Γαλλία, οι μουσουλμάνοι άντρες αναγκάζουν τις αδελφές τους να καλύπτουν το πρόσωπό τους, αρνούνται να μοιράζονται τα κολυμβητήρια με γυναίκες και μπουκότάρουν τις σχολικές εκδρομές σε εκκλησίες.

Οι Μουσουλμάνοι συνδέονται με τη βαρβαρότητα, το έγκλημα, τη βάνουση μεταχείριση των γυναικών: κοινώς καμία σχέση με τις "βρετανικές αξίες". Σωστά, οπότε κι ο Τζακ ο Αντεροβγάλης μάλλον μουσουλμάνος θα 'ταν.

Ταμπέλα που απαγορεύει την κυκλοφορία γυναικών με μπούρκα, όπως και τους πλανόδιους μικροπωλητές, στην κωμόπολη Βαράλλο της Ιταλίας (κοντά στο Τορίνο). Ο δήμαρχος που είχε την ιδέα, ανήκει στη Λέγκα του Βορρά.

